

Лівицька І. А.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СУЧАСНА ПОСТКЛАСИЧНА НАРАТОЛОГІЯ У СВІТЛІ НАРАТИВНИХ ПІДХОДІВ

У розвідці подано стислий огляд теорії наративності в межах часового періоду від 1960–1980 років ХХ століття по 2000–2020 роки ХХІ століття, що співвідносно із процесом формування посткласичної наратології (термін, запроваджений Девідом Германом у 1999 році на позначення нових напрямів наратологічних досліджень). З метою формування ретельного огляду сучасних наративних практик було залучено аналітичний матеріал сучасних наратологічних вітчизняних і закордонних досліджень. Було встановлено асинхронність та дисперсійність наративної теорії структуралізму, на тлі епістемологічної кризи середини минулого століття, що насамперед була викликана зневірою в логоцентризмі та вимагала пошуку нових наукових підходів. Поява посткласичної наратології є результатом цього пошуку, який ще перебуває на стадії формування, що пов'язано з постійним розширенням сфери дослідження наративу в соціальних і гуманітарних науках.

Синтез міждисциплінарних досліджень наративу уможливив переакцентування ключових компонентів наративної структури. Стислий дефініційний огляд поняття «нاراتив» сьогодні свідчить про «невизначний характер» терміна (як зазначила М.-Л. Райян), який розглядаємо в чотирьох вимірах: просторовому, часовому, ментальному та формально-прагматичному. Наявність таких опорних характеристик, на нашу думку, уможлиблює термінологічний консенсус у міждисциплінарних дослідженнях та збільшує їхню ефективність.

*Було засвідчено нерівномірний характер розвитку посткласичних наратологічних практик у західноєвропейському та східноєвропейському просторі. Маючи витоки у школі французького структуралізму, сучасна наратологія активно розвивається в німецькомовному світі (про що свідчить огляд сучасних посткласичних досліджень). Східноєвропейські наратологічні студії тенденційно продовжують традиції формалізму та структуралізму, спираючись на теоретичні досягнення формалізму, Празького лінгвістичного гуртка, Тартуської школи, семіотичної теорії Ю. Лотмана тощо. Робиться висновок про перспективність досліджень наративності в координатах сучасних феноменологічних та герменевтичних теорій, філософії інактивізму із застосуванням методології біосеміотики до динамічного процесу взаємодії двох *umwelten* (автора та читача) у процесі смислоутворення.*

Ключові слова: *нاراتив, класична наратологія, структуралізм, семіотика, інактивізм, конструктивізм.*

Науковий потенціал наратології набуває нині глобальних масштабів не лише з огляду на функціональність самого методу наративного дослідження, але й завдяки розгалуженості дослідницької проблематики в соціальних та гуманітарних науках. Останній чинник стає таким, який поєднує довготривале розмежування між точними та гуманітарними науками. Процес, який почався у другій половині минулого століття, сьогодні має низку цілком самостійно оформлених наукових шкіл та напрямів, які характеризує посиленна міждисциплінарність із відчутним ухилом у когнітивну психологію, філософію мови й інактивізму. Власне двадцять один рік тому, у 1999 р., у переддень нового тисячоліття, відомий наратолог Девід Герман уперше схарактеризував низку наратологіч-

них досліджень посткласичного періоду та назвав їх «посткласична наратологія» (postclassical narratology) [21], поклавши початок ужитку цього терміна в західноєвропейському та північноамериканському світі¹. Варто зазначити, що в інтерпретації Девіда Германа сам термін не був критерієм для періодизації теорій наративу, які виникли до 1999 р. та після, а радше визнанням наратології певним “umbrella term”, під загальні характеристики якого підпадали різні теорії:

¹ У сучасних російськомовних виданнях перевага віддається вживанню терміна «пост(не)класическая наратология», про що свідчать низка досліджень російської наратологічної школи (В. Тюпа та ін.). У нашому дослідженні ми послуговуватимось терміном «посткласична наратологія» на позначення міждисциплінарних напрямів дослідження наративу, які почалися із кінця 1960-х рр. та мають коріння в семіотичі та структуралізмі.

“Postclassical narratology (which should not be conflated with poststructuralist theories of narrative) contains classical narratology as one of its “moments” but is marked by a profusion of new methodologies and research hypotheses: the result is a host of new perspectives on the forms and functions of narrative itself. Further, in its postclassical phase, research on narrative does not just expose the limits but also exploits the possibilities of the older, structuralist models. In much the same way, postclassical physics does not simply discard classical Newtonian models, but rather rethinks their conceptual underpinnings and reassesses their scope of applicability” [21, с. 2–3].

Отже, висновок полягає у визнанні багатомірності теорії нарративу, яка на початок XXI ст. розширила фокус дослідження і не була вже уніфікованою теорією оповіді, до формування якої на перехідному етапі, на думку Девіда Германа, доклали значних зусиль Shlomith Rimmon-Kenan [34], Seymour Chatman [16] та Gerard Prince [цит. за: 24, с. 9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. «Коріння» наратології, як і поява самого терміна², сягає Франції і представлене працями Ролана Барта [15], Жерара Женетта [18], Альгідраса Грей-маса [19], Цветана Тодорова [38], яким завдячуємо появою нового структурного напрямку досліджень нарративу з увагою на логіко-структурних особливостях. Роботи наратологів цього напрямку, які спирались на теоретичні викладки Фердинанда де Сосюра щодо співвідношення мови та мислення, перегукуються з дослідженнями російської школи формалізму, морфологічної теорії казки Володимира Проппа [33], структурної антропології Леві Стросса [27], а також трансформаційною породжувальною граматикую Ноама Хомського. Одним зі свідчень таких теоретичних перегуків є диференціація понять «історія» та «дискурс», яка проявилась у низці парних опозицій, як-от *fabula/sjuzhet* у термінах формаліста Віктора Шкловського [36], *recit/discours* у термінах К. Бремона та Ж. Женетта [18]; *story/plot*; *story/discourse* у термінах сучасної теорії оповіді. Саме ця опозиція й визначала ракурс структуралістичного дослідження, якого дотримувався дослідник: чи то з акцентом на тематичному (*про що йдеться?* – *story*) чи на модальному пласті нарації (*як про це повідомляється?* – *discourse*).

Потрібно зазначити, що звернення до теорії нарративу в німецькомовному світі відбувалось

у межах “Erzähltheorie” та “Erzählforschung”³ як нового міждисциплінарного напрямку досліджень на перехресті гуманітарних, соціальних наук і культурології з акцентом на системному вивченні нарративних форм у цих галузях. Саме німецькомовній школі наратології завдячуємо впровадженню поняття подвійної *темпоральності* нарративу як суттєвого розмежування між часом нарації (*Erzählzeit*, time of narration) та нарративним часом (*erzählte Zeit*, narrated time) [29, с. 195–212], розробці проблеми нарративного дейксиса австрійського дослідника, семіолога та психолога Карла Бюлера (Karl Bühler) [5], який серед перших застосував термін «дейксис» (“*deixis*”) до літературознавчих досліджень, маючи на увазі *дейктичне поле суб’єкта оповіді*, яке виникає на перетині вісей *Origo Тут/Зараз/Я* (*Origo Hier/Jetzt/Ich*). Теоретичні узагальнення Карла Бюлера продовжила Кете Гамбургер (*Käte Hamburger*) у своїй праці “*Die Logik der Dichtung*” (1968 р.) [20], де було обґрунтовано різницю між двома планами оповіді: «повідомлюваного» та «повідомлення», що сприяє визначенню динамічності дейктичного центру у формі дейктичного зміщення (*Deictic Shift Model*). У свою чергу, Франц Штанцель (*Franz K. Stanzel*) поповнив арсенал засобів дослідження нарративної структури, запропонувавши три прототипові ситуації на основі англійськомовних романів у залежності від ступеня інтеріоризації/екстеріоризації форми оповіді [37].

Нова хвиля наратологів представлена працями Моніки Флудернік, з увагою до природної (*natural*) та «неприродної» (*unnatural narratology*), фундаментальними проєктами на зразок «Живого підручника з наратології» Пітера Хюна [22], “*the living handbook of narratology*”, навчальними виданнями для академічного рівня Вольфа Шміда (*Wolf Schmid*) [12] та працями Ансгара Нюннінга [30], а також цілого напрямку наратологічних досліджень під назвою “*Intermedialität*” (про що піде мова згодом).

Про актуальність розмежування класичного та посткласичного методів наукового пізнання та наратології свідчать дослідження Р. Бароні [14], М.-Л. Райен [35], В. Степіна [10], М. Тулан [39], особливо актуальних у контексті переоцінки центральних концептів і універсалій класичної теорії оповіді, як-от послідовність подій, точка зору, перспектива оповіді, фокус, цілісність тексту тощо.

Постановка завдання. Незважаючи на гетерогенність наратології початку XXI ст., дослідники

² Термін наратологія вперше вжив Tzvetan Todorov у своїй праці “*Grammaire du Decameron*”, 1969 р.

³ Назва запропонована Ебергартом Леммертом у 1955 р.

виокремлюють спільні риси постнараторологічних учень, які почали заявляти про себе і на вітчизняних теренах [див.: 1; 2; 3; 6; 7; 9; 11]. Отже, наукова проблематика сучасної нараторології засвідчує сьогодні процеси розширення фокуса дослідження із суто формальних та структурних елементів наративу до виявлення семіотичних кодів, когнітивних схем, сценаріїв, фреймів наративного дискурсу тощо.

Мету статті вбачаємо у визначенні та характеристиці постнараторологічних досліджень на сучас-

ному етапі (часовий період охоплює 1960–1980 рр. ХХ ст. – 2000–2020 рр. ХХІ ст.). Досягнення мети будемо реалізувати шляхом систематизації та аналітичної інтерпретації нараторологічних досліджень для визначення суттєвих відмінностей сучасних постнараторологічних досліджень від класичних.

Виклад основного матеріалу. Розширення термінологічної бази нараторології та її трансформація в більш загальний напрям досліджень на межі нового століття потребували, з одного боку, конкретизації термінологічного апарату та методо-

Таблиця 1

Напрями посткласичної нараторології

Назва	Ключові теоретики напрямку	Об'єкт / матеріал дослідження
<i>Риторична модель</i>	Wayne Booth та Чиказька школа	Орієнтир на аристотелівську риторичку, активна роль читача у процесі читання, упровадження термінів “the implied author”, “unreliable narrator”.
<i>Феміністична нараторологія</i>	Susan Lanser, Kathy Mezei	Розглядає елементи наративу крізь призму гендерної тематики, а також елементи «дивного» у постмодерні [26].
<i>Цифрова нараторологія, Digital narratology</i>	Espen J.Aarseth, Katherine N. Hayles, M.-L. Ryan, Daniel Punday	За матеріал дослідження слугують генеровані комп'ютером тексти (computer written hypertext, Literary games, Flash fiction, Twitter fiction, Cyber text, Videogames).
<i>Неприродна нараторологія, Unnatural narratology Anti-mimetic (2013–2020 pp.)</i>	Brian Richardson, Jan Alber, Henrik Skov Nielsen, Biwu Shang, Rüdiger Heinze	Досліджує порушення літературою законів фізики та логіки, простору, ідентичності, часу, чим визнається антропологічна обмеженість знання.
<i>Когнітивна нараторологія, Cognitive narratologists</i>	Monika Fludernik, David Herman, Manfred Jahn, Alan Palmer, Liza Zunshine	Грунтується на припущенні про відтворення фікційного світу на основі когнітивних конструкцій реальності.
<i>Корпусна нараторологія, Corpus narratology</i>	Michael Toolan, Sonia Zyngier	Поєднує арсенал корпусної лінгвістики з літературознавчим пошуком.
<i>Тілесна (матеріальна) нараторологія, Corporeal narratology</i>	Daniel Punday	Розгортання наративу ґрунтується на законах герменевтики матеріального.
<i>Етнічна нараторологія, Indigenous studies</i>	Daniel Hutto, Daniel Heath Justice	Досліджує взаємозв'язок між культурними, соціальними та політичними контекстами в їхньому впливі на формування наративної ідентичності. Матеріал дослідження черпає з казок, етнічних обрядів, культурних звичаїв тощо. Narrative Practice Hypothesis (NPH).
<i>Трансмедіальна нараторологія, Transmedial narratology</i>	Heinrich F. Plett, Jörg Helbig, Seymour Chatman	Концепція “Intermedialität” (German), ремедіація, інтертекстуальність: аудіовізульний наратив, вербальний наратив, драма, кіно, мистецтво, гіпертекст.
<i>«Нараторологія травм», Enunciating narratology (French: narratologie énonciative)</i>	Cathy Caruth, Dori Laub, Shoshana Felman, Micke Bal, Vladimir Biti	Об'єктом дослідження постає травматичний досвід, мотивації та причини травм в етичному й естетичному контекстах.
<i>Біосеміотична нараторологія/кіберсеміотика, Biosemiotic narratology/cybersemiotic</i>	Paul Copley, Klaus Emmeche, Kalevi Kull, Jasper Hoffmeyer, Søren Brier, Jakob von Uexküll, Tomas Sebeok, Victoria N. Alexander	Наратив трактується як особлива форма семіозису, <i>Umwelt</i> ; обмін інформацією відбувається на всіх рівнях аутопоетичних і самореференційних систем, на основі тричленної моделі знаку Чарльза Пірса. Метод “semiotic scaffolding”.

логічних основ теорії нарративу як мистецтва оповіді, а з іншого – чіткого визначення теоретично-методологічних підвалин супутніх наратологічних досліджень *посткласичного* гатунку. Цей процес викликав появу праць на захист канонічності «класичної» наратології як науки про теорію оповіді з напрацьованим термінологічним та методологічним апаратом [34]. Іншою тенденцією цього процесу було намагання адаптувати термінологічний апарат до соціологічних та психологічних досліджень, що виявило низку процесуальних та функціональних особливостей цих дисциплін. Спільним для всіх наратологічних підходів залишається пошук природи, завдань і особливостей функціонування нарративу в різних аспектах досліджень: епістемологічному, аналітичному, естетичному, психологічному та герменевтичному.

Зазначимо, що теоретики час від часу роблять спроби створити когерентну теорію нарративу та простежити розвиток наратології як напрямку (автор цієї розвідки не є винятком) [7, с. 39–46]. Ознакою цього процесу є поява видань енциклопедичного рівня [13; 21; 32; 31; 17], які покликані узагальнити накопичений науковий досвід за певний період часу й окреслити/закріпити корелятивний статус напрямів дослідження.

Різноманіття теорій нарративу посткласичного гатунку можна подати у вигляді таблиці (Таблиця 1).

Представлені напрями слугують лише орієнтиром для подальшої деталізації й уточнення природи нарративності, визначення універсальних ознак самого нарративу (темпоральність, подієвість, секвестерність (послідовність подій), фабула, точка зору, голос наратора тощо). Необхідно визнати, що така багатовекторність дослі-

джень нарративу перетворює його на нечіткий науковий термін, “fuzzy-set definition” [35, с. 28], що вважаємо цілком закономірним у руслі філософії інактивізму як відмови від логоцентризму та звернення до інтуїтивізму та герменевтичної феноменології [40]. Можливим видається схематичний поділ теорій нарративу за певними тематичними вимірами, слідом за Марі Райян [35, с. 28]: *просторовий* (spatial dimension), *часовий* (temporal dimension), *формальний і прагматичний виміри* (formal and pragmatic dimensions). Для візуального представлення звернемось до Таблиці 2.

Ці ключові характеристики художнього нарративу становлять лише каркас для виникнення інших визначень нарративу та нарративності в залежності від сфери та матеріалу дослідження (порівняти, наприклад, сферу дослідження трансмедіальної наратології із предметом цифрової наратології, комп’ютерного моделювання, так звана природна і неприродна наратологія, розмежування людської нарративної здатності та штучно створюваної комп’ютером нарративної оповіді) [28]. Диференціація та міждисциплінарна адаптація терміна «нарратив» змушує науковців обирати відповідну теоретико-методологічну базу для аналізу, корені якої почасти знаходяться у класичній теорії оповіді (причину цьому вбачаємо в ретельній розробці методології аналізу структурного та формального аспекту нарративу Ж. Женеттом, Б. Ейхенбаумом, В. Проппом, В. Шкловським та ін.). Методологічний потенціал структуралізму дозволяє ретельно дослідити нарратив як «застиглий у часі й просторі текст» [8], залишаючи за дужками питання нарративної ідентичності, семіотичного моделювання уявного світу, динамічності знакового смислоутворення тощо.

Таблиця 2

Виміри нарративності в посткласичній наратології (адаптовано за М.-Л. Райян [35])

Просторовий	Часовий	Ментальний	Формальний і прагматичний виміри
Наявність індивідуалізованих дійових осіб в уявному фікційному світі.	Дія нарративу має відбуватися в часі та підлягати часовим трансформаціям.	Певні учасники нарративного світу мають бути наділеними інтелектуальними здібностями, металним життям і емоційною реакцією на події.	Секвестерність подій має каузальний зв’язок, який веде до розв’язки.
	Трансформації дій відбуваються під впливом незвичних фізичних подій.	Певні події персонажів мають інтенційний характер.	Виникнення певних подій у нарративному світі повинно мати зумовлений / очевидний характер.
			Наративна історія повинна повідомляти щось значуще читачеві (питання tellability).

Герменевтичний і феноменологічний підходи, у свою чергу, ґрунтуються на принципах відстороненої інтерпретації та інтенційності як способів *ств*-творення нарративної ідентичності в координатах теорії інактивізму, однієї з форм пост(не) класичного знання.⁴

Висновки. Характерними рисами пост(не) класичного залишається міждисциплінарність як прагнення в різноманітності підходів (*multiplicity and plurality*) схопити сутність феноменологічних явищ буття та способів його (само)організації (наприклад, синергетика та семіотика). У цьому контексті сучасна посткласична наратологія постає

міждисциплінарним проектом, який характеризується, поміж іншого, прагненням цілісного культурно-історичного погляду на наратив у координатах естетичної та етичної проблематики. Водночас методологічний арсенал біосеміотики та кіберсеміотики, де центральну позицію займає поняття *umwelt*, позиціонує наратив як особливу форму семіозису, як динамічний процес інтерпретації двох *umwelten* (автора та читача). Інтуїтивний пошук біосеміотичної наратології синтезує досвід двох суб'єктів (*subjects*), а прояви суб'єктності постають предметом її дослідження, що становить перспективи нашого подальшого дослідження.

Список літератури:

1. Андрійчук Н. Семіотика лінгвокультурного простору Англії кінця XV – початку XVII століття : монографія ; МОНМС України, Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів, 2011. 280 с.
2. Бехта І. Оповідний дискурс в англомовній художній прозі: типологія та динаміка мовленнєвих форм : дис. ... докт. філол. наук: 10.02.02. Львів, 2010. 526 с.
3. Бистров Я. Англомовний біографічний наратив у вимірах когнітивної лінгвістики і синергетики : монографія. Київ ; Івано-Франківськ, 2016. 320 с.
4. Буданов В. Методология синергетики в постнеклассической науке и в образовании. 3-е изд., доп. Москва : Книжный дом «Либроком», 2009. 240 с.
5. Бюлер К. Теория языка. Репрезентативная функция языка. Москва, 1993.
6. Лещенко Г. Категорія напруженості в англомовному гостросюжетному оповіданні: лінгвокогнітивний аспект : автореф. дис. ... докт. філол. наук: 10.02.04. Харків, 2018. 36 с.
7. Лівницька І. Аналітичний огляд теорій наративу та наративності: сучасна епістемологія пізнання. *Південний архів (філологічні науки)*. 2019. № 79. С. 39 – 43. DOI: 10.32999/ksu2663-2691/2019-79-7.
8. Маслов Е. Нарратив и целеполагание: соотношение структуралистского и феноменологических подходов. *Ученые записки Казанского университета. Гуманитарные науки*. 2015. Т. 157 (1). С. 66–75.
9. Савчук Р. Французький художній дискурс XVIII–XXI століть у ракурсі нарративного текстотворення: лінгвокогнітивний і семіотичний аспекти. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2016. 280 с.
10. Степин В. Саморазвивающиеся системы и постнеклассическая рациональность. *Вопросы философии*. 2003. С. 5–17.
11. Ткачук О. Наратологічний словник. Тернопільський держ. педагогічний ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль : Астон, 2002. 173 с.
12. Шмид В. Нарратология. Москва : Языки славянской культуры, 2003. 312 с.
13. Postclassical Narratology: Approaches and Analyses / J. Alber, M. Fludernik (eds.). Columbus : The Ohio State University Press, 2010. Retrieved May 2, 2020. URL: www.jstor.org/stable/j.ctt1kqgw6k.
14. Baroni R., Revaz F. Narrative Sequence in Contemporary Narratology. Columbus : The Ohio State University Press, 2016.
15. Barthes R. Introduction to the Structural Analysis of Narratives. *Image, Music, Text*. Trans. by Stephen Heath. New York : Hill and Wang, 1977 (1966). P. 79–124.
16. Chatman S. Coming to Terms: The Rhetoric of Narrative in Fiction and Film. Ithaca. New York ; London : Cornell University Press, 1990.
17. Copley P. What is Narrative? Narrative. 2nd edition. Chapter 9. Routledge, 2014.
18. Genette G. Narrative Discourse Revisited. Trans. by Jane E. Lewin. Ithaca, New York : Cornell University Press, 1988 (1983).
19. Greimas A. Structural Semantics: An Attempt at a Method. Trans. by Danielle McDowell, Ronald Schleifer and Alan Velie. Lincoln, NE : University of Nebraska Press, 1983 (1966).
20. Hamburger K. Die Logik der Dichtung. 4th en. Stuttgart, 1994.
21. Narratologies: New Perspectives on Narrative Analysis / D. Herman (ed.). Columbus, OH : The Ohio State University Press, 1999.
22. The living handbook of narratology / Peter Hühn et al. (eds.). Hamburg : Hamburg University. URL: <http://www.lhn.uni-hamburg.de/> (дата звернення: 12.02.2019).

⁴ Автором концепції пост(не)класичної науки є російський академік В. Степін.

23. Hutto D. *Folk Psychological Narratives: The Sociocultural Basis of Understanding Reasons*. Cambridge, MA : MIT Press, 2008.
24. Ionescu A. Postclassical Narratology: Twenty Years Later. *Word and Text. A Journal of Literary Studies and Linguistics*. 2019. № 9. P. 5–34.
25. Lämmert E. *Bauformen des Erzählens*. Stuttgart : Metzler, 1955.
26. Lanser, S. (1986). Toward a Feminist Narratology'. *Style* 20 (3): 341–63
27. Lévi-Strauss C. *Structural Anthropology*. Trans. by Claire Jacobson and Brooke Grundfest Schoepf. New York : Basic Books, 1963 (1958).
28. Livytska I. The Art of Narration and Artificial Narrative Intelligence: Implications for Interdisciplinary Research. *Journal of Narrative and Language Studies*. 2019. № 7 (13). P. 309–318. URL: <http://nalans.com/index.php/nalans/article/view/197>.
29. Müller G. Erzählte Zeit und Erzählzeit. In *Festschrift für Paul Kluckhohn und Hermann Schneider*. Tübingen : Mohr, 1948. S. 195–212.
30. Nünning A. Narratology or Narratologies? Taking Stock of Recent Developments, Critique and Modest Proposals for Future Uses of the Term'. *What is Narratology? Questions and Answers Regarding the Status of a Theory* / Edited by Tom Kindt and Hans-Harald Müller. Berlin ; New York : de Gruyter, 2003. P. 239–75.
31. *A Companion to Narrative Theory* / J. Phelan, P. Rabinowitz (eds). Malden : Blackwell, 2005.
32. Prince G. *A Dictionary of Narratology*. Lincoln, NE : University of Nebraska Press, 1987.
33. Propp V. *Morphology of the Folk Tale*. First Edition. Translated by Laurence Scott. Introduction Svatava Pirkova-Jakobson. Second Revised Edition. Preface Louis A. Wagner. New Introduction Alan Dundes. Austin, TX : University of Texas Press, 2003 (1928).
34. Rimmon-Kenan S. *Narrative Fiction: Contemporary Poetics*. 2nd edn. London ; New York : Routledge, 2002 (1983).
35. Ryan, M.-L. Toward a definition of narrative. *The Cambridge Companion to Narrative* / D. Herman (Ed.). Cambridge : Cambridge University Press. 2007. P. 22–36. DOI: 10.1017/CCOL0521856965.002.
36. Shklovsky V. Art as a Technique. *Russian Formalist Criticism: Four Essays*. Trans. and with an Introduction by Lee T. Lemon and Marion J. Reis. Lincoln : University of Nebraska Press, 1965 (1917). P. 3–24.
37. Stanzel F. *Narrative Situations in the Novel: Tom Jones, Moby-Dick, The Ambassadors, Ulysses*. Translated by James P. Pusack. Bloomington, IN : Indiana University Press, 1971 (1955).
38. Todorov T. *Grammaire du Décameron*. The Hague : Mouton, 1969.
39. Toolan M. Narrative Progression in the Short Story: First Steps in a Corpus Stylistic Approach. *Narrative*. 2008. № 16.2. P. 105–20.
40. Ward D., Silverman D., Villalobos M. Introduction: The Varieties of Enactivism. *Topoi*. 2017. № 36. P. 365–375. DOI: 10.1007/s11245-017-9484-6.

Livytska I. A. MODERN POST-CLASSICAL NARRATOLOGY IN THE LIGHT OF NARRATIVE APPROACHES

The paper presents a concise overview of the narrativity in the time framework of 1960–1980's of the XX century and 2000–2020's of the XXI century, connected with the process of formation and emergence of post-classical narratology (the term was introduced by David Herman in 1999 to define new narratological trends other than classical). To provide a thorough overview of the modern narrative practices, a solid corpus of researches has been adopted from the national and international scientific recourses. The insightful analysis proved asynchrony and dispersiveness of the narrative structuralist theory against the background of the epistemological crisis of the mid of the XX century, caused in the first run by the disregard of logo centrality, calling for new scientific approaches. The formation of post-classical narratology is seen as an answer to this search, which is still in the process of construction, due to a constant widening of the sphere of narrative use in the social sciences and the humanities.

Such interdisciplinary synthesis in the narrative scholarship provided for re-evaluation and re-assessment of the key components in the structure of the narrative. A short definition section suggests viewing narrative in four dimensional prospect as a "fuzzy-set notion" (according to M.-L. Ryan), which includes spatial, temporal, mental and functional and pragmatic dimensions. The mere existence of such founding characteristics, to our mind, opens a way for consensus in the cross-disciplinary research on narrativity, ensuring its efficacy.

Uneven character of the developmental pace of narratology in the west-European and east-European scholarship signals for adherence to the classical theoretic and methodological grounds of formalism and structuralism, findings of the Prague linguistic society, Tartu semiotic school, semiology of Yuri Lotman etc. Having started in France, as its place of birth, post-classical narratology today, represents a wide "umbrella term" encompassing various directions of narrative research, vividly represented by the German speaking world (as the results of the overview have demonstrated). It has been concluded, that productivity of further narrative research lies in combination of phenomenological and hermeneutic theories, along with the enactivist philosophic paradigm and biosemiotic methodology to trace the dynamic interaction of two uwelten (that one of the author's and that one of the reader's) in the process of sense making.

Key words: narrative, structuralism, classical narratology, enactivism, constructionism.